

Geschreeuw en gebalk

Pastoor Joannes Erens was van 1852 tot 1879 zielzorger in Nederweert. Tijdens zijn pastoraat kreeg hij te maken met enkele moeilijke kwesties zoals de omvorming van Ospel tot zelfstandige parochie, de kloostervestiging van de Zusters Franciscanessen en het van de grond krijgen van onderwijs voor meisjes. Stuk voor stuk waren het hoofdpijndossiers waarbij de pastoor en het gemeentebestuur door hun éénrichtingsverkeer recht tegenover elkaar kwamen te staan.

Hoewel vele ontwikkelingen de nodige irritaties opleverden, was er één klein onderwerp dat in 1865 tot een groot conflict escaleerde. Pastoor Erens kwam lijnrecht tegenover zijn eigen kerkbestuur te staan. Diverse kerkbestuursleden waren behalve middenstander of herbergier ook lid van het gemeentebestuur. Bovendien waren vier leden van dat gemeentebestuur elkaars zwager. De onderlinge solidariteit was groot en ze verdedigden elkaars belangen. De pastoor zocht steun tegen het grote machtsblok bij de bisschop van Roermond, met wie hij een intensieve briefwisseling onderhield. Het conflict ging over het feit dat de pastoor besloten had om de doordeweekse vroegmis te verplaatsen van 9.00 uur naar 8.00 uur. Dan sloot de mis naadloos aan op de kindercatechismus. Anders moesten de kinderen tussen catechismus en mis een uur overblijven op school. Omdat daar geen toezicht bij was en er allicht "een kinderduiveltje of jeugdbederver" tussen kon zitten, vond de pastoor dat een te groot risico. Bij de bisschop verzuchtte hij: "Maar hoe redelijk ook de maatregel, hoe algemeen ook gevolgd, het geschreeuw en gebalk blijft nimmer achterwege in ons 'Nederweertje'".

Waarom was er oppositie tegen het vervroegen van de mis? De officiële reden luidde dat het tijdstip vooral voor de oudere inwoners die van ver kwamen te vroeg was. De pastoor vermoedde een heel ander motief en schreef: "De zogenaamde Straat hier in Nederweert bestaat grotendeels uit winkeliers en herbergiers. Zij zijn allemaal uit op vertier en houden de kerkgangers liever tot 12 dan



De vernieuwde Brugstraat na de instelling van éénrichtingsverkeer in 2013. Foto Alfons Bruekers.

tot 10 uur binnen". Als de mis om 8.00 uur was, gingen de boeren daarna meteen naar huis om nog een paar uur te werken tot het middageten. Dan bleven ze niet hangen in de herbergen en winkels en verloren de middenstanders klandizie. Als daarentegen de mis pas om 9.00 begon en om 10.00 uit was, bleven de kerkgangers veel gemakkelijker tot het middaguur in de herbergen en winkels. Dat was gunstig voor de omzet en dus drongen de middenstanders aan op een late mis. Een lid van het kerkbestuur, een zekere Greijmans ("met zijn boerenstem", schreef Erens cynisch), chanteerde de pastoor om de vervroeging van de mis ongedaan te maken. Als de pastoor de mis naar 8.00 uur zou vervroegen, dan zou het kerkbestuur de plannen tot vestiging van een meisjesschool niet financieren. Zoals dat wel vaker gebeurt bij éénrichtingsverkeer, had Erens de oppositie van de middenstand onderschat. Hij telde zijn zegeningen, gaf toe aan het geschreeuw en het gebalk en deed de mis weer keurig om 9.00 uur.

Alfons Bruekers